

Јохан Галтунг [\[1\]](#)

Београд: НАТО-ов напад у мају-јуну 1999.г. оставио је је још незарасле ожиљке, као што је она рушевина Министарства унутрашњих послова (Израелци желе да инвестирају у хотел на том месту). Али, као и пре, то је град живахне, вибрантне културе, са кафе-ресторанима и интелектуалним идејама свих врста. То је отпорност достојна дивљења. Православни оптимизам?

Савладавање прошлости није лако. По мени, сажетак српске историје одражава се у три речи: *пораз, повлачење, повратак*. Ту постоји праотачка идеја о “изабраном народу”, са све Обећаном Земљом из Библије, што се данас огледа у Косову. Ево хипотезе: ма шта се друго догодило, доћи ће до неке врсте повратка. Да отворим своје карте: ја видим само једну релативно стабилну равнотежу за чије одржавање не би било потребно насиље или претња насиљем [\[2\]](#)

- независно Косово, као последица самоопредељења
- Са Уставом по моделу Швајцарске и са растегљивим (споразумним) бројем кантона
- Могуће са три српска кантона на северу и близу Приштине
- Руковођење сваким кантоном сходно националним одликама и у облику федерације
- Са отвореним границама према најважнијим матичним земљама: Србији и Албанији
- А те три земље да буду спојене у једну *конфедерацију*

Садашња “независност“ до које је дошло употребом једног Финца као оруђа за

Србија прошлости и будућности

Пише: Јохан Галтунг
среда, 17 фебруар 2010 15:25

остварење жеља САД и Запада је неодржива – зато што је то засновано на три постулата:

- Србе треба бомбардовати,
- Ругову треба на сваки начин блокирати, јер би он могао довести до мирног решења,
- Србију треба суочити са ултиматумом: независно Косово са великом војном базом САД и могућим нафтоводом, или - бомбардовање Београда.

То повређује основну српску потребу у вези са територијом. Један „мировни уговор“ који вређа виталне потребе није никакав мировни уговор, него рецепт за будуће буне. То је политика похлепе, а не мира.

Али, то је питање средњерочне будућности, а питање директне будућности је чланство Србије у ЕУ и у НАТО, “Северноатлантског пакта” који оперише у складу са мантром “чисти се, или те неће бити”. Ти савезници су бомбардовали Србију, Ирак, и Авганистан-Пакистан, без икаквих доказа о постојању “Операције Потковица” [3], нити доказа да је “напад 9. Септембра” потекао из Авганистана, као ни доказа о “ирачком оружју масовног уништавања”.

“Међународна заједница” данас говори о Југославији као о Западном Балкану. То је лоше одабран термин, јер: а) Балкан је “немиран угао” који су освајали Хабзбурзи и Отомани, а иза њих је остала маса тектонских напрслина; б) Балкан је “јунгијанска сенка” у коју Запад може да убацује и осликава сопствене подсвесне склоности, и в) а, када се онај “немир” испољи, ту су онда “велики момци” који ће ускочити и покупити плен – или обрнуто.

Усто, тиме што се није покоровала плановима, Србија се била испречила ширењу на Балкан вилхелмовске буржоазије [4], у Истанбул - и даље до Багдада. А и Тито је учинио нешто неопростиво: помоћу несврставања је учинио Југославију релативно независном, дао јој је некакво јединство и велику дозу величине. Када су југословенски

политичари – као Лео Матес, говорили – свет је слушао. Када су југословенски философи – као они из Праксиса говорили, академски свет је слушао – као што је слушао и мог покојног пријатеља Михајла Марковића, који је недавно умро у својој 87. години. Тито је умро 1980.г., Хладни Рат је умро десет година касније – а са њим и она ниша између Запада, Истока, Севера и Југа, у којој се са толико талента била угнездила Југославија.

Тито је имао недостатака, а један од њих је била неспособност северозападних југословена да разумеју југоисточне, као што је Косово. Пост-титовски исход је била збуњеност, неспособност да се прихвати Роговина мека политика како би се спречила УЧК, коју су употребљавале Сједињене Америчке Државе. Резултат је био рат 1999.г. Он је показао како се лако за постизање оног што су САД или англоамериканци хтели може мобилисати НАТО: укроћена, приватизована, смањена Србија; исто толико слепо у односу на историју, колико су и Аустријанци били слепи по питању своје анексије БиХ 1908 г., као узроку за Сарајево 1914-е.

Америчка мапа је била мапа Хладног Рата: Србија као Совјетски Савез, Београд као Москва – наравно све комуниста до комунисте; Хрватска – као Пољска, као и узбуњени муслимани – тамо доле на југу, које треба помоћи. Али, јаке центрифугалне снаге су једно – а сасвим друга је ствар како се одупрети томе.

Свакако да придруживање Србије Европској Унији има смисла, као што има смисла и за Норвешку и Исланд, јер Америчка Империја коју су користиле као обезбеђење јењава и моћ јој опада. Унутар ЕУ, могла би настати нека лабава југословенска заједница – визе и пограничне контроле би већ биле укинуте – а то исто би могло важити и за неку васкрслу нордијску заједницу. Оне би обе могле имати афинтете да изграђују везе и изван ЕУ.

Али – улаз у НАТО би била огромна грешка, и то из пет разлога:

1. НАТО није на својој позорници *а осим тога* и не функционише. Нису они решили ни питање БиХ, ни Косово, а могу и свој гроб наћи у Авганистану, баш као што се то догодило и неколицини других империја – а и догађа се.

2. Члан 5. садржи уобичајену дефиницију савеза, напад на једног члана је напад и на друге и изазива заједничку акцију против нападача. Највероватнији циљ напада је САД. Са 244 војних интервенција у другим земљама, а 74 после II Светског рата, врло је вероватно да има много њих који припремају нове “11. Септембре”. Бити члан НАТО, значи пристајање на убијање Авганистанаца, Ирачана и “терориста” посвуду – као у Пакистану, Сомалији, Јемену. После 1830.г., Запад и Русија су оружаном интервенисали у 26 муслиманских земаља. Преостаје их још 21 – а свуда је остајало велико огорчење. Да ли Србија заиста жели да се за рачун Запада или Русије бори на свим тим местима?

3. Србију ће мамити у НАТО нудећи јој наоружање и експертизу, што је ипак вероватно мање но што ће Америка нудити Хрватској. Аргументи “за” ће бити да ће се тако штедети на буџету, као и да ће потећи река инвестиција. Да, њихових инвестиција и у њихове сврхе; али да ли и у сврху одрживе политике Србије?

4. Бити “рупа” усред НАТО-а је мање апсурдно него учинити исту грешку коју су учинили суседи придруживши се организацији која је основана 1949.г. да би се обуздао Русија и тиме добити “савезнике” за савезнике. Амерички трик је у томе да једну избомбардовану земљу претвори у савезника, тако да, када следећег пута неки део раније Југославије постане немиран – Србија зна шта ће: бомбардуј га! Је ли то добра идеја?

5. Чланство у НАТО-у, САД користе како би контролисале ЕУ. Добра идеја?

Шта је алтернатива? *Ево једног старог одговора:* То је једна рупа коју окружују четири члана ЕУ и три члана НАТО. То је Швајцарска.

А, ево и једног новог одговора:

Турска, која се сада испетљава чинећи упадљиве кораке – као миротворац у односу на Курде, и према суседима као што су Сирија и Јермени, према Бугарима и Грцима – а олабављује везе са удаљенијим земљама, као што су Израел и САД. Као несврстана – а не неутрална (што је у данашњем свету бесмислено), Србија би могла да буде миротворац – са својим суседима, а има их неколико. Узвиси се у односу на ту прилику, драга Србијо!

http://www.transcend.org/tms/article_detail.php?article_id=2683

(Превод са енглеског **Василије Клефтакис**)

---

[1] **Johan Galtung** (1930 -) Норвешки математичар и социолог, доктор наука. Оснивач научне дисциплине “студије мира и конфликта“ ([peace and conflict studies](#)).

Члан је Норвешке Академије Наука и Књижевности ([Norwegian](#)

[Academy of Science and Letters](#)

). 1993. године је био ко- оснивач ТРАНСЦЕНД-а , мреже за мир, развој и природну средину (

[TRANSCEND](#)

[- A Peace, Development and Environment Network](#)

). Од 2004.г., члан је Саветодавног Већа Комитета за демократску Организацију Уједињених нација (

[Committee](#)

[for a Democratic UN](#)

). (прим. прев.)

[2] Видети : *50 Years: 100 Peace & Conflict Perspectives*, TRANSCEND University Press 2008, Chapter 27;

[.org/tup](#)

[www.transcend](#)

[3] “Операција Потковица“ (*Hufeisenplan*) је име коју је влада Немачке наденула наводном српском плану за истеривање албанског становништва са Косова. Тај наводни план је на конференцији за штампу 7. априла 1999.г. изнео тадашњи немачки министар иностраних послова Јошка Фишер ([Joschka](#)

[Fischer](#)

), а коришћен је масовној пропагандној кампањи против Србије у циљу оправдања НАТО-овог бомбардовања. (прим. прев.)

[4] Аутор циља на тежње експанзионистичке тежње Немачке (кајзера Вилхелма) почетком XX века (прим. прев.)